

LENNART BERG

Hushållssparande och inflation — replik

*Arbetet med att bestämma faktorerna bakom hushållssparandets variationer har fortsatt. Lennart Berg visar i sin replik att med en ny specifikation, som innehåller hushållens nettoförmögenhet, bortfaller den direkta effekten av inflationen på sparandet. Där-
emot finns givetvis en effekt av inflation på sparandet via förmögenheten.*

Ett av syftena med min artikel i *Ekonomisk Debatt* 1980/6 var att belysa om den ökning i sparkvoten som inträffat under det senaste decenniet, enligt de äldre nationalräkenskaperna, kunde förklaras enkom av att hushållens likvida tillgång-

Fil kand Lennart Berg är doktorand i nationalekonomi vid Uppsala universitet.

Figur 1. Hushållens sparkvot enligt äldre och reviderade nationalräkenskaperna, uttryckta i procent av hushållens disponibla inkomster.

Källa: Nationalräkenskaperna och egna beräkningar.

Anm: Reviderade data för hushållens disponibla inkomster och för den privata konsumtionen finns, hösten 1980, tillgängliga från 1970 resp 1963. Resterande del av perioden har reviderats av författaren.

är deprecierats av inflationen – realbalanseffekten – och/eller av den ökade grad av osäkerhet som hushållen kan antas uppleva vid stigande arbetslöshet och inflation.

Ett annat syfte med artikeln var att försöka hitta förklaringar till varför samvariationen mellan sparkvot och inkomstillväxt drastiskt minskat under 70-talet jämfört med tidigare perioder under efterkrigstiden. En utsaga från gängse konsumtionsteorier är att hushållsparandet har en konjunkturstabiliserande effekt genom att konsumtionen ökar i snabbare takt än inkomstillväxten under lågkonjunkturer, medan det omvända gäller under hogkonjunkturer. Stabilise-

ringspolitiken ställs inför svåra problem, om denna inbyggda stabilisator skulle ha upphört att fungera.

I artikeln ställer jag mig kritisk till att osäkerhetsargumentet / realbalanseffekten skulle vara hela förklaringen till sparkvotsökningen. Jag hävdade, att det svenska socialförsäkringssystemet i princip är uppbyggt för att eliminera stora delar av individernas "osäkerhet", men framhöll även att "någon typ av osäkerhet eller realbalanseffekt kan ha fått ökad betydelse under 70-talet". Jag pekar på hur inkonsistenser i nationalräkenskapernas statistik beträffande hushållens disponibla inkomster och privata konsumtion sammantaget påverkar

Tabell 1. Kvantifiering av hushållssparandets bestämningsfaktorer, påverkan på sparkvoten 1964-1978.

Variabel	Effekt på sparkvoten av en enhets förändring av variabeln	Förändring i variabeln mellan 1964 och 1978 i %	Effekt på sparkvoten
1	2	3	4 = 2·3
Tillväxt i real disponibel inkomst	0,61	-6,6	-4,0
Kvoten mellan hushållens nettoformögenhet och disponibel inkomst	-0,033	48,0	-1,5
Tillgång på kredit/disponibel inkomst	-0,19	-5,0	1,0
Förändringen i kvoten mellan personer äldre än 65 år och den aktiva generationen	-4,78	0,15	-0,7
Sparkvot (förändring i procentenheter)	-	-5,1	-5,2

sparkvoten.¹ Jag visar även att graden av kreditransonering gentemot hushållen är en viktig variabel för att förklara variationerna i den justerade sparkvoten under 70-talet. Avslutningsvis redovisas ett test med regressionsanalys. Det visar sig därvid att hushållens reala inkomsttillväxt, nettoställning på kreditmarknaden och inflationstakten, exklusive indirekta skatter, är viktiga förklaringsfaktorer till variationerna i den justerade sparkvoten.

Johan Lybeck kritiserar att jag använder inflationstakten som variabel i den testade ekvationen och påstår att "Berg ger då intrycket att inflationens effekter på sparandet skulle vara fastställda i teori liksom i praktik". Detta är föranlett av att jag funnit ett statistiskt samband i det gjorda testet och Lybeck menar att det är "givetvis farligt att använda ordet stabilt om ett samband som bara framkommit i en enda undersökning". Lybeck fortsätter sin kommentar med att visa att det varken med de reviderade eller äldre nationalräkenskapernas data för konsumtion, sparande och inkomst föreligger något stabilt samband mellan hushållens sparande och inflation.²

Semantik kan ju ha ett intresse, men låt mig understryka att jag inte tror mig ha visat att "inflationens effekter på sparandet skulle vara fastställda i teori liksom i praktik". Min slutsats av testet beträffande inflationsvariabeln var att det inte kunde uteslutas "att någon typ av osäkerhet eller realbalanseffekt har medfört att hushållens sparkvot ökat under 70-talet". Jag vill understryka att min slutsats bygger på den använda specificeringen. Jag håller naturligtvis med om att det finns ett flertal andra hypoteser och därmed specificeringar som kan ligga till grund för att testa hushållssparandets bestämningsfaktorer.

Att sista ordet inte är sagt i debatten om inflation och sparande är helt uppenbart. I en annan uppsats, Bentzel och

¹ Orsaken till att min revidering skiljer sig från SCB:s är dels en skillnad i metod att beräkna alternativkostnaden för egna hem och fritidshus, dels att jag inte gjort några konsumtionsrevideringar förutom bostadskonsumtion.

² Jag måste påpeka att jag tycker att det är något egendomligt att även använda de äldre nationalräkenskaperna, vilka enligt såväl SCB:s som min uppfattning är inkonsistenta och därmed felaktiga, i ett ekonometriskt test!

Berg [1981], presenteras ett test av sparkvotens bestämningsfaktorer utifrån livscykelhypotesen för perioden 1955–79. Vi använder oss av reviderade data för sparkvoten (se *figur 1*) vilka ger en annorlunda bild av utvecklingen efter 1960 än vad sparkvoten enligt de äldre nationalräkenskaperna gör. Den förklaring vår modellansats ger till sparkvotens minskning från 1964, som uppvisar efterkrigstidens högsta sparkvot, till 1978 framgår av *tabell 1*.

Minskningen av inkomstillväxten och den reala ökningen av hushållens nettoförmögenhet är de viktigaste förklaringarna till fallet i sparkvoten, men även det ökade antalet pensionärer har en negativ effekt. Den hårdare kreditransoneringen 1978 visavi 1964 tvingar upp sparkvoten

en procentenhet. I den testade ekvationen experimenterade vi även med olika specifikationer för förväntad och oförväntad inflation, men fann att dessa inte hade någon effekt. Vår tolkning av detta är att variabeln för hushållens nettoförmögenhet fångar in realbalanseffekten. Därför bortfaller rimligtvis proxyvariabeln för denna effekt, dvs inflationstakten.

Referenser

- Bentzel, R. och Berg, L., [1980], "The role of demographic factors as a determinant of savings", Working Paper Series 1980:2, National-ekonomiska institutionen, Uppsala universitet
 Berg, L., [1980], "Hushållssparandet under 70-talet", *Ekonomisk Debatt*, årg 8, nr 6
 Lybeck, J. A., [1981], "Hushållens sparande och inflationstakten", *Ekonomisk Debatt*, årg 9, nr 2